

ΤΑ ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

Πρέπει από την αρχή νά τονισθεί, ότι τά κάλαντα στίς Στενιές δέν τά λέαμε ποτέ τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων, ἀλλά μόνο τήν παραμονή τῆς Πρωτοχρονιάς. Μ' ἄλλα λόγια ποτέ δέν ἀκουστήκανε στό χωριό Χριστουγεννιάτικα κάλαντα.

Οἱ καλαντηστάδες, σέ συγκροτημένες ομάδες φίλων συνομηλικῶν, ξεκινούσανε ἀπό τά χαράματα καί καλαντούσανε μέχρι νά σκοτεινιάσει, γιά νά προλάβουνε, νά τά ποῦνε σέ ὅσο πιά πολλά σπίτια μπορούσανε κι ἄν ἦτανε δυνατό σέ ὅλα (πάνω ἀπό τρακόσια σπίτια).

Βασικό μουσικό ὄργανο ἦτανε τό ντουμπλί, ἀλλά μερικές παρέες ἐνηλίκων διαθέτανε καί σαμπούνα μέ πραγματικούς βιρτουόζους σαμπουνιέρηδες. Τό ἀντιπαθέστατο τρίγωνο, πού κι ἡ θέα του σέ μᾶς τούς μεγαλύτερους προκαλεῖ ἀλλεργία, δέν παρουσιάστηκε ποτέ στό χωριό μας.

Ὑλικά κατασκευῆς τοῦ ντουμπλιού ἦτανε οἱ κυλινδρικοὶ ντενεκέδες τῆς σαρδέλας ἢ τοῦ ντοματομπελτέ καί τό καταικοτόμαρο, ἰδιαιτέρα τό τραγίσιο, πού —κατά τούς εἰδικούς πάντοτε— ἦτανε μεγαλύτερης ἀντοχῆς στό τέντωμα κι ἔτσι εἶχενε μεγαλύτερη ἠχητική ἀπόδοση. Οἱ πιά μερακλήδες, δένανε διαμετρικά πάνω στίς δερμάτινες ἐπιφάνειες τοῦ ντουμπλιού καί κόρδες σαντουριού μαζύ μέ μικρά κουδουνάκια (σάν τοῦ θυμιατοῦ), γιά νά πετυχαίνουνε μεγαλύτερη ποικιλία ἤχων. Πράγματι μέ τήν παραπάνω μέθοδο εἶχανε ἕνα θαυμάσιο ἀποτέλεσμα πρωτόγονου συνδυασμοῦ, ρυθμοῦ, ἀρμονίας καί ὄραξης.

Ἐπίσης ὀρισμένες παρέες ἐνηλίκων γλετζέδων ὀργανώνανε πολλές φορές νυχτερινά κάλαντα, κυρίως σέ συγγενικά τους σπίτια, ὅπου, ἐκτός ἀπό τό ντουμπλί καί τή σαμπούνα, εἶχανε ἀπαραίτητα βιολί καί σαντούρι, γιά νά τό στρώνουνε καί στό χορό.

Τά Στενιώτικα κάλαντα διακρινότανε σέ δύο είδη λαϊκο-λυρικῶν ποιητικῶν κατασκευῶν, στήν «᾿Αρχημενιά» ἢ «μικρό ᾿Αη-Βασίλη» καί στό «μεγάλο ᾿Αη-Βασίλη», ὅπως τά ἀποδίδει πιστά παρακάτω ἡ μνήμη τοῦ συγχωριανοῦ μας ᾿Αντωνίου Ν. Σαρρῆ.

Ἡ ἐπιλογή φυσικά κατὰ τό καλάντισμα γινότανε πάντοτε μέ οἰκονομικά κριτήρια. Στά τσιγκούνικα σπίτια καί στίς ἄτεκνες λέαμε στά γρήγορα τήν «᾿Αρχημενιά», ἐνῶ στά κουβαρντάδικα κι ὅπου ὑπῆρχε κόρη τῆς παντρειάς ἢ γυιός λέαμε τόν «᾿Αη-Βασίλη», προσαρμόζοντας μάλιστα πονηρά τό στίχο ἀνάλογα μέ τίς εὐαισθησίες καί λανθάνουσες ἐπιθυμίες τῆς σπιτονοικοκυρᾶς.

Γεώργιος Ι. Φαλαγγᾶς